

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Responsio ad apologeticum Petri Bertii, in qua orthodoxa de divina praedestinatione doctrina à sophismatis illius vindicaretur & asseritur

**Piscator, Johannes
Bertius, Petrus**

Herbornae Nassoviorum, 1615

VD17 VD17 39:133312V

Ad christianum lectorem admonitio

[urn:nbn:de:bsz:31-128997](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-128997)

Ad Christianum lectorem A D M O N I T I O.

QUÆ Petrus Bertius in sua ad te, Christiane lector, admonitione disferit de modo disputandi, deque rectâ ratione in controversiis Theologicis judicandi: ea in suo pretio relinquo: nisi quod infra suo loco de ratione judicandi aliquid admonebo. Quæ verò in doctrinâ illius generalis ad hypothefin & exemplum personæ meæ speciale accommodatione scribit, ad illa respondere cogor. *Sunt, inquit, metæ* (nempe disputandi) *præcipua quatuor; Elenchus, Falsum, Paradoxum, Nugatio: in has qui impingit, submovetur disputandi jure.* Et mox in singulas illas metas à me impingi, ostendere conatur. *Elenchum, inquit, committit, seque ipse jugulat, quum quod in mea narratione culpatur de virgine, contenditque pluraliter referri debuisse, ipse postea narrat singulariter: quumque id quod se negat scripsisse, imò verò per calumniam sibi impingi queritur, ipse fatetur* *et dicitur in illis ipsis verbis que citat contineri.* Respondeo ad prius. Inspice, Christiane lector, verba mea: & videbis, nullum hîc à me commissum elenchum. Ea sic habent, p. 164. *Narratiuncula illa de Tiberio ineptè confirmatur testimonio Suetonii. Hic enim testatur de immaturis puellis compluribus: at narratiuncula de virgine quadam certa. Item Suetonius testatur, puellas illas vitiatas à carnifice: narratiuncula verò dicit, virginem illam missam esse ad lenonem.* Ecce non ego narro singulariter de virgine, affirmando scilicet unam tantum fuisse: sed recito quid narret Bertius. Non autem pugnant hæc inter sese: Piscator recitat quid narret Bertius de una virgine, & Piscator dicit, Bertium, quum testem citet Suetonium, debuisse de pluribus virginibus narrare. Ad posterius: Rursum inspice, lector Christiane, verba mea: & videbis, hîc quoque nullum à me elenchum commissum esse. Ea sic habent p. 165. *In disputatione mea adversus Schasmannum verba illa, ut hîc recitantur, nusquam reperiuntur. nam & addita sunt que illic non exstant, & omissa que illic expressa habentur.* Ecce non nego simpliciter, me verba illa scripsisse: sed tantum *ut recitantur à Bertio.* Et postea in ipsa disputatione ostendam, verba illa mutilatè citata esse. Deinde non pugnant inter se hæc duo: Piscator negat se verba illa scripsisse: & Piscator fatetur *et dicitur* illorum verborum in verbis aliis à se scriptis contineri. Sed pergit Bertius, & plures elenchos mihi objicit. *Illud majoris, inquit, momenti est, quod idem peccatum Ada dicit esse necessarium & liberum: quòdque permissum ait, &*

antecedente consilio simpliciter decretum. Respondeo. Peccatum Adæ dico fuisse necessarium respectu decreti divini: quia Deus decreverat illud permittere: quicquid autem Deus decrevit permittere ut fiat, id non potest non fieri, ac proinde fit necessariò. Idem peccatum dico fuisse liberum: quia Adam illud admisit volens, & quod ad ipsum attinet, contingenter: quia tali naturâ fuit præditus ut potuerit non admittere. Nullus igitur hîc est elenchus, quia opposita non dicuntur ad idem. Deinde non pugnant inter se hæc duo: Deus peccatum Adæ permisit, & Deus peccatum Adæ permittere decrevit. Imò consentanea sunt, tanquam effectum & causâ. Quia enim permittere decrevit, idè etiam permisit. Pergit Bertius elenchos coacervare. *Jam illud, inquit, quale est, Voluntas Dei interdum pugnat cum præcepto: Deus linguâ per ministros Evangelii professur se velle ut omnes credant, & tamen non vult ut omnes credant?* Respondeo: Utrumque hoc verum est, quia utrumque probari potest, & à me probatum est, è sacris literis. Prius sic: Deus noluit ut Abraham jugularet filium: quia jugulationem illam susceptam atque institutam impedivit. Et tamen Abrahamo præcepit, ut filium jugularet. Utrumque testatur Moses Gen. 22. Posterius sic: Deus per Christum linguâ professus est, se velle ut Galilæi omnes credant: omnibus enim promiscuè dicebat Christus, Resipiscite & credite Evangelio, Marc. 1. v. 15: & tamen noluit ut illi omnes crederent. nam si voluisset, fidem omnibus donasset: quum eam illi aliter adipisci non possent. at non omnibus donavit: quia ne fratres quidem Jesu (qui utique Galilæi erant) in eum credebant, Johan. 7. v. 5. Et incredulitatem tribus Galilææ urbibus exprobravit Christus gravissimè, Matth. 11. v. 20. & deinceps. Atque hæc de elenchis, primâ secundùm Bertium disputandi metâ. De secundâ metâ, puta falso, sic scribit. *Falsum dicit (Piscator) quum negat à se scripta esse que manifestè scripsisse convincitur: quum queritur afficta sibi à me esse verba ista, UT non tantum labi possent, sed etiam ut re ipsa laberentur: quum tamen ea & ipse scripserit loco quem citavi: & ut non scripserit, contineantur & dicitur in iis que ipse pro se profert locis.* Respondeo: Non sum questus, verba ista à Bertio mihi esse afficta: sed scripsi tantùm, illa in nullo istorum locorum quæ ego ex mea adversus Schafmannum disputatione protuli, reperiri, pag. 166. Et hoc verum est. Falsum igitur hîc dicit ipse Bertius. Deinde non simpliciter negavi, illa verba à me esse scripta: sed tantùm negavi, ea reperiri in locis à me recitatis. Ergo rursus falsum dicit Bertius. Pergit: *Falsum quoque dicit (Piscator) quum queritur omissam à me commemorationem finium principium.* Respondeo: Questus sum, indicationem finium propter quos Deus

Deus homi
 verus Schaf
 queretum m
 illa recitata
 Schafmann
 in ipsa disput
 paradoxâ, in q
 car: sicut enim
 hic Creatio erg
 peccare: atque
 fides, d. eman
 punitat pecca
 thola Christi
 paradoxum
 Dei decrevis
 potest primo
 recitat, sed
 verba ipsa m
 bilem esse.
 sectione XX
 naturales ipsi
 berent: ita et
 tales conditi
 quum non ne
 fationem m
 rbi quorum.
 peccatores. A
 fuit amittent
 Christiana
 cidit, id ei
 homo amittit
 tute ipse
 curat peccat
 2. Sam. 12. v. 1
 Bathsabea
 contra te ma
 proximo tuo:
 tiam ego sa

Deus homines condidit, in verbis quæ Bertius ex disputatione mea ad-
versus Schafmannum recitavit, omiffam esse: p. 166. At veram esse hanc
querelam meam, dilucidè apparebit, si verba mea à Bertio in præfatione
illa recitata conferantur cum sectione illa disputationis meæ adversus
Schafmannum, unde illa exscripsit. Sed hac de rerursus erit dicendum
in ipsa disputatione. Atque hæc de falsis: pergit ad paradoxa. *Quam verò
paradoxa, inquit, sunt ista? Deus hominem hoc consilio condidit ut re ipsa labere-
tur: Vidit enim, se non nisi per peccatum potuisse pervenire ad fines illos principa-
les? Creavit ergo hominem mutabilem, ut posset per abusum liberae suæ voluntatis
peccare: atque ita ipse occasionem haberet, eos quos creaverat ad interitum, ex ju-
stitia damnandi & perdendi. Ex decreto Dei fuit amittenda ipsi sanctitas. Deus
procurat peccata. Deus opus habet peccatore.* Respondeo. Nihil horum in
schola Christiana paradoxum est: sed si quid in illis est paradoxum, id
paradoxum erit iudicio tantum rationis humanæ: quæ in iudicandis
Dei decretis & gubernatione cæca est. Et quomodo paradoxum dici
potest primum illud quod ratione firmissima nititur: quam Bertius hæc
recitat, sed non refutat? Veruntamen quia non satis fideliter recitat,
verba ipsa mea proponam: ut eò magis appareat, rationē illam irrefuta-
bilem esse. Verba igitur mea in disputatione adversus Schafmannum
sectione XXVII. sic habent: *Porro sicut permittit Deus ut primi parentes, & z
naturales ipsorum heredes in illis laberentur omnes, atque ita reatum sibi contra-
herent: ita etiam permittere illud decrevit, ac volens permittit: ac proinde etiam
tales condidit ut labi possent: imò hoc consilio condidit ut re ipsa laberentur: quippe
quum non nisi hac ratione pervenire potuerit ad fines illos principales: videl. pate-
factionem misericordie in salute aliquorum, & patefactionem justitie in interitu
reliquorum. Neq. enim poterat miseri nisi miserorum: neque justè damnare nisi
peccatores. Atque hæc de paradoxo primo. Secundum est, Ex decreto Dei
fuit amittenda ipsi (homini) sanctitas. At hoc non est paradoxum in schola
Christianâ, ubi ex verbo Dei docetur ac discitur, quicquid homini ac-
cidit, id ei ex decreto Dei accidere. Et quomodo præter voluntatem Dei
homo amiffisset sanctitatem, qui sine illa ne pilum quidem capitis amit-
tit? teste ipso Christo Matth. 10. v. 29. & 30. Tertium absurdum, Deus pro-
curat peccata. At hoc testatur verbum Dei. Ita enim scriptum legimus
2. Sam. 12. v. 11. & 12. ubi Nathan propheta Davidem post admissum cum
Bathsabea adulterium sic affatur: *Sic ait Jehova, Ecce ego suscitaturus sum
contra te malum è domo tua: & accipiens uxores tuas ante oculos tuos tradam
proximo tuo: qui cubabit cum uxoribus tuis coram isto sole. Quia tu fecisti clam:
etiam ego facturus sum rem hanc coram toto Israël, & coram sole.* Quartum*

Principalis in Scholâ
est an!

absurdum, *Deus opus habet peccatore*. Respondeo: Hoc enuntiatum eo sensu quo à me prolatum est, non est paradoxum. Etsi enim Deus non habet opus peccatore simpliciter, & respectu naturæ suæ, quasi aliqua re opus habeat ad plenam beatitudinem: tamen opus habet peccatore ex hypothese decretorum suorum de hominum aliis servandis ex misericordia per remissionem peccatorum: aliis verò perdendis ex iustitia per peccatorum punitionem. Atque hæc de meta disputandi tertia, paradoxo scilicet. Jam ad quartam, NUGATIONEM scilicet, quod attinet, illam mihi sic impingit Bertius. *Quid est, inquit, à δολογείν, si istud non est? Subiectum prædestinationis est, homo non creatus (ut . . . , vel Adamiabilis) creatus, (ut Adam) Non lapsus (ut Adam innocens) Lapsus: (ut Adam peccator.)* Respondeo: Quid verò est petulanter irridere quæ refutare non possis, si hoc non est? Verba mea quæ hîc cavillatur, & nugationis criminatur, hæc sunt, pag. 176. *Si Deus hominum alios ab aeterno decrevit servare ex misericordia, alios punire ex iustitia: ergo homines tum servandos, tum puniendos, consideravit & ut nondum conditos, & ut conditos integros, sed labi potentes, & denique ut lapsos. Ratio: quia nisi tribus istis mediis interventibus, ad fines illos pervenire non potuit. At qui verum est antecedens, ut supra est demonstratum. Verum igitur est & consequens: ac proinde homo est prædestinationis objectum triplici illo modo consideratus. Ubi hîc nugatio? Nugatio est, quum idem tanquam diversum otiosè & odiosè repetitur: atque adeò quum idem per seipsum demonstratur. At istud in verbis illis meis non fit: sicut intelligens lector facile videt. Atque hæc de quatuor disputandi metis: in quas me impigisse, falsò criminatur Bertius. Sed objicit mihi aliud quoque disputandi vitium: quòd scilicet proponam problema pietati noxium, quòdque contra Deum disputem. *Quum clamet, inquit, Deus, se gratiosum esse, misericordem, longanimem, & δεισδωπιον, multum benignitate: nec velle mortem peccatoris, sed velle ut convertatur ac vivat: audet ille tamen non jam ista in controversiam rapere, de quæ iis dubitare: sed contra definire, Deum maximam mundi partem exitio sempiterno destinasse.* Respondeo: Deum maximam hominum partem exitio sempiterno destinasse, non definio ego, sed definit sacra scriptura. Non est igitur hoc problema pietati noxium: nec contra Deum disputat, qui illud è sacra scriptura deducit. Certum est, Deum aliquos hominum ad exitium sempiternum econdidisse, teste Apostolo Rom. 9. v. 22. ubi reprobos nominat *vasa ira coagmentata ad interitum*. Hinc sequitur, Deum eosdem ad exitium sempiternum prædestinasse. Jam certum est & hoc, maximam mundi partem sempiterno exitio perituram, testante id Christo, Luc. 13. v. 23. & 24. ubi narratur, quendam ex ipso quærisse, *an pauci sint qui serventur*: ipsum verò dixisse illis qui*

ade-

aderant, *Contendite intrare per angustam portam*: quibus certè verbis innuit, paucos servatum iri, quippe quum pauci intrent per angustam portam. unde jam sequitur, majorem hominum partem aeterno exitio perituram: quippe quum plerique ingrediantur per portam latam quæ abducit in exitium: quod ipsum quoque Christus affirmat Matth. 7. v. 13. Nec verò enuntiatum istud evertitur per illa quæ Bertius ei opponit. Sanè testatur Deus in verbo suo, se esse gratiosum, misericordem &c. sicut se ipse describit Exod. 34. v. 6. & 7. Sed talis est non erga omnes, nec erga majorem hominum partem: sed erga solos electos, qui numero pauciores sunt: erga reprobos autem qui maximam hominum partem constituunt, est severus iudex, qui nequaquam absolvit fontē, sed visitat iniquitatē patrū in filios, & in filios filiorū, in nepotes & in abnepotes: sicut Deus ipse in eadem sui descriptione de se pronuntiat. Nusquam autem dicit Deus in scriptura, *se non velle mortem peccatoris* (scilicet ullius) *sed velle ut convertatur ac vivat*, scilicet peccator quilibet, sed dicit Ezech. 33. v. 11. *Non delector morte improbi: sed delector quum revertitur improbus à via sua, ut vivat*. Ex his verbis manifestum est, sermonem hūc esse non de quolibet peccatore: quasi Deus nolit cujusquam peccatoris mortem, ac proinde nec prædestinarit ad mortem plerosque: sed de peccatore poenitente. Sed pergit me criminari Bertius: *Præterea, inquit, in oppugnandis thesibus, manifestè veris cur tam contentiosè litigatur?* Sed de quibus thesibus loquatur, non indicat: neque etiam locum indicat ubi ego contra istas theses contentiosè litigem. Itaque criminatio hæc nullius momenti est. Pergit autem Bertius, & objicit mihi nescio quam rixositatē & iudicii in discernendis ipsius sententiis imbecillitatem. *Quis non intelligit, inquit, eum qui de religione cum aliquo conferre suas meditationes instituit, debere distinguere rixositas ab accidentariis?* Quasi verò ego in illa mea calumniæ Bertianæ refutatione instituerim meas cum ipso conferre meditationes de religione? Imò institui refutare calumniam anonymi illius, qua is meam de prædestinatione doctrinam atrociter traducit. Sed quomodo quod hūc objicit, probat? *Cur maluit, inquit, Piscator oppugnare quod in ipsum leviter & strictim dictum fuerat, quàm quod in totam causam?* Et quum veller ostendere, sententiam suam de divina prædestinatione non convenire cum Tiberianis deliberationibus, quid opus erat irem movere de numero virginum, de lenone, de carnifice? nam sive una occisa fuerit, sive plures: sive leno fuerit stuprator, sive carnifex: manet vis argumenti. Hūc primò falsum assumit, quum dicit, ea quæ ab ipso narrata sunt de numero virginum, de lenone & de carnifice, dicta fuisse in me. At in me hoc unicum in illo loco dictum est, quod de Deo

ad exemplum Tiberii docere, loqui & scribere non verear. Unde jam intelligitur, hoc quoque falsò à Bertio dici: quòd maluerim oppugnare illud de virginibus & stupratoribus dictum, quàm id quod dictum fuit in totam causam. nam quod simpliciter non oppugnavi: quomodo potest dici, quòd maluerim illud oppugnare quàm aliud. Tum falsum & hoc est, me non oppugnasse id quod dictum fuit in totam causam: nempe de Deo scriptum à me esse ad exemplum illud Tiberii: quippe hoc ex professo per totam epistolam oppugnavi. Adhæc falsum & illud est, quòd litem moverim de numero virginum, de lenone, de carnifice. Ego verò de his rebus litem nō movi; sed tantum monui, locum Suetonii ab autore illius præfationis non rectè esse citatum ad probandum id quod ipse ibi narraverat. Ita apparet, totam hanc objectionem ex puris putis (ne dicam putidis) falsis constare. Quid quòd nec ratiocinatio Bertii hîc quicquam valet? Piscator litem movit de re quæ vim argumenti non evertit: ergo non distinxit inter *επιώδην* & accidentaria. Quasi verò fieri non possit ut quis utrumque faciat? Sed affert exemplum rixositatis meæ alterum. *Quum dixissem, inquit, sententiam illam Piscatoris, conceptam esse ad exemplum facti Tiberii: cur maluit dictum illud meum in deteriorem partem rapere, quum sciret in meliorem capi posse?* Quasi verò non liceat peperam loquentem corrigere? aut quasi ego non mox sensum loquentis in medium attulerim, nempe quòd hoc dictum velit, sententiam de prædestinatione meam facto isti Tiberii similem esse? pag. 167. Pergit Bertius me criminari, & objicit, *me non abstinuisse à convitio. at quonam illo? Quid opus erat, inquit, narrationem meam vocare per consentum narratiunculam? quid factum illud meum calumniam appellare, & quidem atrocem?* Respondeo. Ad prius quod attinet, narratiunculam ego appellavi narrationem illam Bertii de facto Tiberii, non per contemptum, sed propter breviter: quæ diminutivorum nominum genuina significatio est: quam ipse quoque Cicero adhibuit: qui lib. 3. de Nat. deor. orationem quandam *Lælii aureolam oratiunculam* nominat. Quumque Bertium hîc nominum diminutivorum usus, qua ipse est eruditione præditus, haud dubiè non lateat: cur maluit igitur (ut ipsum suis ipsius verbis recriminer) dictum illud meum in deteriorem partem rapere, quum sciret in meliorem capi posse? Ad posterius. Non statim convitium dicere putandus est qui factum alterius calumniam appellat. Potest enim fieri ut verè sic appellet, & justè de tali facto conqueratur. Id quod à me factum esse, confido, candidis lectoribus ex refutatione illa mea liquere. Christus dixit incredulis Judæis, *Vos ex patre diabolo estis*: quis propterea

Johan. 8.
v. 44.

cum

cum arguat quòd non abstinuerit à convitio? Pergit Bertius criminari,
 & objicit mihi morositatem atque *περσεία*: id est, (ut ipse interpreta-
 tur) officias monstrosarum & inanium distinctionū, quibus ipsa rerum omnium
 & scientiarum notissima principia evertuntur. Ad hoc verò crimen de me
 probandum affert hæc: *Quorsum enim, inquit, spectant ista? (1) Idem simul est
 & necessarium & liberum: (2) Deus voluit & noluit Adæ peccatum: (3) Dua sunt
 in Deo voluntates pugnantes: (4) Interdum statuendum est nobis, falsa esse vera.
 (5) In simili καὶ ἀναλογία factò peccat quidem Tiberius, sed Deus non peccat.
 (6) Tiberius potuit aliter, Deus non potuit.* Respondeo ad singula ordine.
 Primum ex his sex pronuntiatis non ita generaliter à me positum est,
 sed specialiter de peccato Adami: idque adhibet hanc distinctione: nec-
 cessarium quidem illud fuisse respectu decreti divini: quia n. Deus de-
 creverat illud mittere, & ordinare ad gloriam suam, non potuit non
 fieri: liberum verò respectu voluntatis Adami, quia volens illud com-
 misit. Secundum & tertium mihi falso imputantur, Quartum si rectè
 declaretur, nihil habet incommodi. Quum Deus Abrahamo mandaret
 ut jugularet filium, debuit statuere Abrahamus, Deum velle ut id fiat:
 quum tamen Deus nollet ut fieret: quia impedivit, atq; etiam impedire
 decreverat. Quintum pronuntiatum verum est: quia etsi illic similitudo
 est in actionibus, tamen dissimilitudo est in actionum qualitate. Actio-
 nes enim Tiberii fuerunt malæ & injustæ, quia pugnant cum lege Dei:
 actiones verò Dei bonæ, justæ & sanctæ, quia profectæ à Deo: qui natu-
 rà suâ bonus, justus & sanctus est: ac proinde non nisi bonas, justas &
 sanctas actiones edere potest. Et hinc locum habet illud quod dici solet,
Duo quum faciunt idem, non est idem. Sextum enuntiatum similiter verum
 est, nec quicquam incommodi habet: si ita ut à me explicatum est, intel-
 ligatur. Tiberius enim certè (ut pag. 168. à me scriptum est) ad strangulatio-
 nem virginum aliâ viâ pervenire poterat, nempe per contemptum moris patriæ:
 itaq; non nisi ex hypothese aliter eò pervenire non poterat, nempe si salvum relin-
 quere vellet morem patriæ. At Deus simpliciter non potuit ad fines suos propter
 quos homines condidit, aliter pervenire, quàm per peccati permissionem: idq; pro-
 pter ipsam rerum necessariam inter se connexionem. Simpliciter enim impossibile
 est, propter contradictionis implicationem: ut vel ex misericordia servetur qui
 miser non est, vel ex justitia damnetur qui non est peccator. Porò istis crimi-
 nibus annectit & hoc: *Quis autem hoc ferat, inquit, Tiberius quidem saviit in
 innocentem: sed Deus in eos quos ipse nocentes esse voluit, quosque ipse noxa de-
 stinavit? An non hoc est Deum pejo rem facere improbissimo tyranno? At ubi ego
 scripsi, Deum in aliquos sævire? Scripsi, pag. 169. Deus non punit nisi no-*

eentes. Ergò manifestè hîc calumniatur Bertius. Ad extremum complura
 istiusmodi crimina coacervat his verbis: *Qualia verò sunt ista? De non ente
 extra creationem potest predicari actu ens: imò & de non ente non ens: Fines ul-
 mi plures sunt, & contrarii. Quum subjectis pluribus, imò millies millibus, additur
 unum predicatum; manet semper effatum unum: neque verò sunt plura, etiam
 quum pluribus adduntur plura & contraria predicata. At ubi ego ista scripsi?
 Demonstret hoc Bertius: aut ista se malitiosè de me confinxisse fateatur.
 Atque hæc sunt quæ Bertius in sua ad Christianum lectorem admoni-
 tione mihi objicit, tanquam in refutatione mea malè & contra rectam
 disputandi rationem posita. His subjicit sententiam suam de iudicio re-
 rum. *Quum iudicium, inquit, Christiane lector, quod divinitus tibi datum est,
 excutere non possis, neque verò etiam debeas: quum ex iudicio tuo ipse te Deus
 aliquando iudicaturus sit: nostrarum partium videtur, illud formare & exigere
 ad canonem. Eum fero post rationem naturalem & veritatem divinitus tibi in-
 sculptam, Logicam apodixim: quam si ad ea quæ in scripturis legis, quæ in creaturis
 conspicias, quæ in temetipso sentis, placidè & cum religione adhibeas, fieri non po-
 test ut à vero aberres. Extra te quò te ducam non habeo, nisi ad scripturas & pri-
 scam antiquitatem. Ad hanc tu cynosuram, mi lector, quæ legis dirige: certus verum
 non esse quod à scripturis aut prima ecclesia consensu recedit. Hîc ante omnia
 observandum est, Christiane lector: sermonem hoc loco esse de iudicio
 rerum non quarumlibet, sed Theologicarum: ut in principio suæ ad te
 admonitionis expressè dixit Bertius. Hoc probè considerato, apparebit
 duo falsa criteria hîc proponi: unum internum, *Rationem naturalem*: al-
 terum externum, *scripta doctorum ecclesie veteris*, quos patres nominare
 solemus. Ad prius quod attinet, *Ratio naturalis* non rectè statuitur cri-
 terium controversiarum Theologicarum, præsertim earum quæ sunt
 de summis illis religionis Christianæ mysteriis, puta de trinitate perso-
 narum in una essentia divina, & de divina voluntate circa hominum sa-
 lutem æternam & exitium, quæ prædestinationis vocabulo significatur.
 Hæc mysteria, sicut & alia complura Christianæ religionis capita, longè
 rationis humanæ captum excedunt, ac proinde iudicio rationis natura-
 lis nequaquam subjacent. Testatur hoc Apostolus 1. Cor. 2. v. 14. ubi ait,
*Animalis homo non capit ea quæ sunt spiritus Dei. Sunt enim ei stultitia: nec
 potest ea cognoscere, quia spiritualiter dijudicantur.* Atque hæc de criterio fal-
 so interno. Jam ad externum, *scripta scilicet patrum*, quod attinet: in
 confesso est apud omnes orthodoxos Theologos, fidei nostræ (nempe
 de rebus divinis) regulam unicam esse verbum Dei sacræ scripturæ com-
 prehensum: de quo Apostolus Petrus ita scribit, 2. Pet. 1. v. 19. *Habemus fir-
 missimum***

*missimum sermonem propheticum: cui rectè facitis quòd attendatis velut lucerna
splendenti in obscuro loco &c.* Quæ quum ita sint: scripta patrum, quippe
quæ scripturæ sacræ atque canonicæ pars non sunt, pro cynosura verita-
tis in controversiis Theologicis non rectè à Bertio statuuntur. Atque
hæc de altera admonitionis Bertianæ parte admonere operæ pretium
dixi: præsertim quum Bertius istis falsis criteriis ac inprimis priore in
hoc suo Apologetico præcipuè nitatur.

Porrò quoniam isti admonitioni subjicit syllogem quorundam
scripturæ sacræ pronuntiatorum, quæ putat meæ de prædestinatione
& gubernatione Dei doctrinæ adversari: ego vicissim proponam
syllogem ejusdem scripturæ pronuntiatorum in

quibus doctrina mea fun-

data est.

*

CER.